

Daniela Osiac

Comitetele Revoluției
1989

Daniela Osiac

Decembrie 1989

*Comitetele Revoluției
din Orașele Martir*

INSTITUTUL REVOLUȚIEI ROMÂNE
DIN DECEMBRIE 1989

BUCUREȘTI
2012

Copertă și tehnoredactare: Alexandru Diaconu
Imprimare: Florin Nistor

Supliment al revistei „Caietele Revoluției“
ISSN 1841 - 6683

Glorioșii anonimi ai Revoluției Române

Istoriografia Revoluției Române nu pregetă să comenteze, în contradictoriu, dacă în Decembrie 1989 a avut loc o revoluție, o revoltă sau o lovitură de stat, fiind tentată să explice totul prin prisma acțiunilor secrete ale marilor puteri, ori ale agenților de influență. Neîncrederea românilor în propriile lor forțe i-a convins, în cele din urmă, că nu ei au făcut Revoluția lor, că nu ei au ieșit în stradă pentru a-l forța pe Dictator să părăsească puterea! Astăzi, știm oare, mai mult decât în anul 1990? Atunci a lucrat imaginația românilor obișnuiți, astăzi sunt la modă idiosincraziile istoricilor. Pentru mulți dintre ei cercetarea faptelor din Decembrie se face încă prea devreme! Mai trebuie să treacă ani, pentru a afla din arhivele străine cum au murit Vasile, ori Ion ori Radu pe străzile orașelor României! Ca și cum istoria se decide deplin în cabinete

străine sau după planșele serviciilor secrete! Istoria este urmarea capricioasă a unui flux natural, necontrolat, al faptelor omenești în decursul vremurilor. Ea nu poate fi indusă ori inventată, căci premeditarea evoluției societăților constituie, cel mult, un adjuvant la tratamentul realității.

Ajunși aici, să ne amintim de numele uitate, din nepăsare și ingraturitudine, ale celor care au fost carnea și sângele Revoluției Române, ale anonimilor săi glorioși, ale tinerilor, femeilor și bătrânilor care au avut curajul să iasă în stradă în timp ce „cronicarii” vremii stăteau ascunși în spatele ferestrelor, înspăimântați chiar de istoria pe care o studiau la catedrele lor.

Primele nuclee ale revoltelor din marile orașe au purtat un nume improvizat: comitetele! Comitetele revoluționare înființate simultan ori consecutiv la Timișoara, București, Arad, Lugoj, Iași, Brașov, Sibiu și Alba Iulia... Mai târziu, aveau să se numească fronturi, fronturi de salvare, fronturi democratice, pasul spre ideea de forumuri nefiind făcut, căci democrația forumurilor încă nu fusese inventată în România! Drumul spre libertate al românilor a trecut prin dreptul meselor rotunde, ci prin război, prin războiul oamenilor obișnuiți împotriva unei tiranii decăzute. De aceea, la noi, nu rolul disidenților a

contat decisiv, ci puterea explozivă a oamenilor simpli care au ieșit în stradă, lovind în porțile citadelor comuniste cu pumnii de dinamită. Au fost manipulați? E imposibil de dovedit! Basmele cu proletarii zilei de 22 decembrie la București, care au ieșit în piețe mânați de activiștii lor de partid, ca la parada de 23 august, dovedesc imaginația strâmtă a istoricilor colaboraționiști. Revoluția Română este o operă intactă a generației noastre. Și nimeni nu-i poate contesta semnătura. Iar generația de la 1989 a fost o fontă incandescentă a celor ce au purtat pretutindeni numele mulțimilor: Ion, Vasile și Radu... Lor le este dedicată și această succintă aducere în memoria publică a faptelor și numele lor! Membrilor fondatori ai Comitetelor și Fronturilor lor democratice, ai “puterii celor de fără putere”, care au întors definitiv din drum forțele resurecției comuniste.

După București, însăși Moscova a înțeles că nu se mai poate continua pe calea dictaturilor. Crimele de stat din România au pus capăt oricărei speranțe perverse că regimurile comuniste vor mai reveni pe scena europeană. Puțini au înțeles acest efect al Revoluției Române, acela că ea a inhibat orice încercare de rezistență a nomenclaturilor europene. Sacrificiul românilor în Revoluția lor a consolidat speranțele Europei înseși că „stafia” comunistă

nu se mai întoarce vreodată. Când ucizi, ieși în afara firii omenești! Și la București, și la Timișoara și la Cluj, și la Sibiu și la Brașov s-a ucis de zor. Astăzi victimele sunt uitate, asasinii sunt recompensați. Au ucis, vezi Doamne, regulamentar, la ordinul superiorului, au ucis trăgând din apartamente, din taximetre, în spitale. Au astăzi pensii generoase, în timp ce martirii Revoluției sunt părăsiți în gropile lor. Iar supraviețuitorii sunt înghesuiți cu cinism în lovitura de stat! Fie măcar ca numele lor să nu mai poată fi alungate din memoria tuturor românilor! Numele anonimilor Revoluției Române, numele înaintea cărora ar trebui să ne ridicăm respectuos în picioare la trecerea umbrelor lor printre noi, numele glorios al celor care, cu adevărat, atunci, într-un Decembrie 1989, au binemeritat de la patrie!

Claudiu Iordache

Cuvânt înainte

Lucrarea de față prezintă într-o manieră succintă și sperăm atractivă o radiografie a modului în care, într-o lună de iarnă – Decembrie 1989 – devenită „fierbinte” ca urmare a evenimentelor ce au avut loc în țara noastră, românii au îndepărtat vălul negru al comunismului și s-au organizat în comitete revoluționare pentru a deschide viitorului României drumul spre un destin călăuzit de lumina libertății și a democrației.

În mai multe orașe ale țării – care pe parcursul anilor scurși de la Revoluția Română din Decembrie 1989 au primit prin lege titlul de *Oraș martir* – grupuri de oameni, însuflețiți de speranța unei schimbări crezută mult timp utopică, au luat inițiativa spontană a organizării unor comitete de reprezentare a mulțimii ieșite în stradă pentru a lupta cu regimul ceaușist.

De ce este necesară o asemenea lucrare?

Răspunsul se bazează pe două idei.

În primul rând, din punct de vedere istoric, este necesară nu doar înregistrarea, inventarierea, ci și analiza tuturor aspectelor ce țin de trecutul nostru istoric, cu atât

mai mult cu cât, în cazul de față, vorbim de un moment crucial din istoria națională, un moment ce a schimbat profund și definitiv drumul, viața fiecăruia dintre noi, dar și al țării în egală măsură.

Iar în al doilea rând, luând în considerare semnificația majoră a momentului Decembrie 1989, noi – cei de azi – avem datoria morală, civică și națională de a ne reaminti ceea ce copiii, frații, părinții, bunicii noștri înfruntând primejdii greu de imaginat, au înfăptuit atunci. Pe aceeași linie, avem obligația de a ne îngriji ca și cei ce ne urmează să cunoască adevărul despre eroismul și jertfa unei generații, despre Revoluția Română din Decembrie 1989, momentul de răscruce în destinul nostru.

Lucrarea de față nu este o istorie a Revoluției Române; ceea ce își propune ea este doar să evidențieze unele aspecte, să prezinte detalii ale confruntărilor în plan local, de altfel importante, din timpul desfășurării Revoluției din Decembrie 1989. Iar omagierea istorică a oamenilor și a faptelor împlinite în acele zile să ofere cititorului nu numai perspectiva creării unei imagini generale obiective asupra Revoluției, ci să trezească în acesta dorința unei aprofundări ulterioare a cunoașterii și înțelegerii acestui moment istoric.

Cititorul va regăsi, astfel, în paginile acestei lucrări orașele care, prin sacrificiul locuitorilor, au devenit *orașe martir* ale Revoluției Române din Decembrie 1989, va

cunoaște legile prin care li s-a acordat acest statut, alături de fotografii care ilustrează eroismul locuitorilor în zilele fierbinți din Decembrie 1989, precum și informații referitoare la modul în care s-au format comitetele revoluționare în fiecare dintre aceste orașe.

Comitetele revoluționare sunt componente vitale ale oricărei revoluții. Ele sunt cele care reunesc liderii, oamenii de excepție ai revoluțiilor, ele îi reunesc laolaltă pe cei care îndrăznesc să-și asume riscuri, pe cei care prin curaj, spirit de inițiativă și sacrificiu, prin voință și iscusință își asumă responsabilitatea conducerii și coordonarea acțiunilor necesare a fi întreprinse pentru atingerea scopurilor și obiectivelor unei revoluții, pentru obținerea victoriei finale, astfel încât idealurile și speranțele schimbării să nu se năruie în haosul pe care masele revoltate, fără o conducere și o gândire limpede, nu ar putea-o realiza. Astfel de comitete întâlnim de-a lungul istoriei, oriunde nemulțumirea populară acumulată nu mai poate să fie înăbușită. Iar aceste forme de organizare a rezistenței și luptei împotriva unui regim asupritor au fost baza schimbării ce avea să vină. Aceasta a fost menirea comitetelor de la 1848 care au coordonat mișcarea revoluționară; și tot acesta a fost rolul în zilele noastre, al CNT – *Consiliul Național de Tranziție* din Libia – comitet

revoluționar creat de forțele anti-Gaddafi. Și exemplele ar putea continua.

În România, comitetele formate după 20 Decembrie 1989 în numeroase localități de pe cuprinsul țării, ca organisme ale noii puteri revoluționare, au avut drept model Comitetul format la Timișoara, în balconul Operei, la 20 decembrie 1989. Acolo, prin liderii ce s-au reunit în cadrul Comitetului s-a dat tonul ideilor și revendicărilor ce au fost însușite și răspândite apoi pe tot cuprinsul țării. Astfel au prins viață idealurile care marcau schimbarea mult dorită: căderea regimului Ceaușescu, organizarea de alegeri libere și democratice, pluripartidism, libertatea cuvântului, deschiderea frontierelor, realizarea reformei în domeniul economic, al educației, satisfacerea nevoilor alimentare ale poporului român, libertatea cultelor, desființarea magazinelor pentru privilegiați etc.

Formarea de Comitete Revoluționare, având principii și idei asemănătoare cu cele formulate la Timișoara, s-a extins rapid în întreaga țară. Mai întâi ele au apărut în județele învecinate orașului de pe Bega: Lugoj, Arad de unde ele s-au extins practic pe întreg teritoriul românesc. După caz, aceste comitete s-au organizat de către revoluționari la nivel județean, municipal, orășenesc sau comunal, iar membrii lor și-au însușit și promovat

public ideile enunțate de revoluționarii timișoreni, mai mult chiar, ei au format delegații ce au pornit spre a duce acestora mesajul lor de solidaritate.

Moment de cotitură în istoria poporului român, Revoluția Română din Decembrie 1989 a înscris pe harta curajului și sacrificiului românesc 18 orașe, care prin neînfricarea, dăruirea și jertfa locuitorilor lor – purtați pe aripile dorului de liberate și dăruind prin sângele lor o nouă față României, redându-i demnitatea – au arătat că soarta concetățenilor poate să fie schimbată. Totul prin jertfa martirilor și oamenilor neînfricați ai Revoluției. Aceste orașe au primit recunoașterea legală a sacrificiului și curajului demonstrat în zilele Revoluției, prin proclamarea lor ca orașe martir.

Un oraș martir este acela ai cărui locuitori, prin jertfa cetățenilor sau prin acțiuni semnificative, au adus o contribuție majoră în cadrul unui eveniment de importanță și impact național, sau, după caz, internațional. În acest sens, în legile și decretele adoptate de instituțiile abilitate ale statului român pentru declararea orașelor martir ale Revoluției Române se specifică că acest titlu se acordă „în semn de cinstire, pentru jertfele date și pentru eroismul manifestat în lupta pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989”.

Tot în paginile acestei lucrări o să găsiți evidențiată și ideea, care deși foarte importantă în sinergia desfășurării Revoluției din Decembrie 1989, nu este prezentă în alte lucrări la fel de vizibil: Teoria Balcoanelor în Revoluția Română. Pentru a exemplifica mai clar ce dorim să exprimăm prin această teorie, aș pleca de la definiția conceptului în plan arhitectural. Balconul, în sensul lui propriu de anexă a unei clădiri, a fost gândit ca o punte între interior și exterior. Urmaș al prispei bătrânești de la țară, balconul este locul de interacțiune dintre două lumi, amplasament care scoate din îngrădirea celor patru pereți omul și îl aduce mai aproape de libertatea exteriorului.

Dacă luăm această teoretizare a conceptului de balcon și o aplicăm asemenea unui șablon Revoluției Române din Decembrie 1989 vom observa o potrivire particulară pentru desfășurarea evenimentelor din Decembrie 1989. La fel ca și conceptul arhitectural, Balconul a reprezentat în Decembrie 1989 locul în care dorințele și speranțele mulțimii au prins voce. Din Balcon s-a vorbit despre schimbare, despre drepturi și libertăți, acolo s-au format Comitetele revoluționare, de acolo a prins avânt și putere mișcarea revoluționară a schimbării în România din Decembrie 1989. Ceea ce întărește această teorie este și faptul că acest fenomen al Balconului nu a fost un caz

singular, dimpotrivă el s-a regăsit în aproape toate orașele din România care au ieșit să lupte pentru schimbare în Decembrie 1989.

Balconul s-a convertit într-un simbol major pentru Revoluția Română. Din incinta sa s-au eliberat prin viu glas, idei, speranțe, atitudini. Din Balcon s-a materializat verbal trecerea de la societatea închisă comunistă către societatea liberă democratică. Acesta a fost tribuna, amplificatorul, receptorul și în același timp transmițătorul conștiinței mulțimii ieșite în Decembrie 1989 în stradă în întreaga Românie.

În lucrarea de față, cititorul poate găsi textele integrale ale legilor și decretelor prin care a fost acordat statutul de oraș martir unor localități de pe teritoriul României. Redăm, în continuare numărul, numele și data apariției acestor legi, în ordinea cronologică a apariției lor în Monitorul Oficial, inclusiv al celor referitoare la orașele București și Timișoara, care nu sunt menționate în majoritatea lucrărilor.

Astfel, în numărul 6 al „Monitorului Oficial” din 10 ianuarie 1990 a fost publicat Decretul nr. 40, din 9 ianuarie 1990, privind măsuri pentru comemorarea eroilor Revoluției, emis de președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale (CFSN) prin care la art. 2 se preciza